

Vrijstellingsregeling gebruik dierlijke meststoffen door middel van een sproeiboom

VROM

«Wet bodembescherming»

5 april 1995/Nr. DWL/15295006
Directoraat-Generaal Milieubeheer/
Directie Drinkwater, Water,
Landbouw

De Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en
Milieubeheer, handelende in
overeenstemming met de Minister
van Landbouw, Natuurbe-
heer en Visserij;
Gelet op artikel 64 van de Wet
bodembescherming;
Gezien het advies van de
Technische commissie
bodembescherming;

Besluit:

Artikel 1

In deze regeling wordt verstaan
onder:

a. dierlijke meststoffen: meststoffen
zoals bedoeld in artikel 1, zesde lid,
van het Besluit gebruik dierlijke
meststoffen;
b. sproeiboom: techniek waarbij
dierlijke meststoffen op een vast
punt gelijkmatig gemengd worden
met water in een verhouding van
één volume-eenheid dierlijke
meststoffen op tenminste drie
volume-eenheden water en
vervolgens, direct na menging, via
een slang worden aangevoerd in
een continue stroom die vervolgens
via een buisconstructie met
sproeikoppen van een hoogte van
maximaal één meter boven het
maaiveld naar beneden wordt
gesproeid.

Artikel 2

Van het verbod, gesteld in het
artikel 8b, derde lid, van het Besluit
gebruik dierlijke meststoffen, wordt
vrijstelling verleend voor het
gebruik van dierlijke meststoffen
door middel van een sproeiboom in
de maanden februari, maart en
april.

Artikel 3

1. De mengverhouding, zoals

aangegeven in artikel 1, onder b,
moet gedurende het gebruik
continu worden gestuurd en
geregistreerd door een
geautomatiseerd systeem. Deze
mengverhouding moet kunnen
worden afgelezen en, met de
datum en het tijdstip van menging,
schriftelijk worden geregistreerd.
Op deze schriftelijke registratie
dienen ook de kadastrale gegevens
van het perceel waarop de dierlijke
meststoffen door middel van de
sproeiboom zijn gebruikt, te worden
vermeld.

2. Degene die dierlijke meststoffen
door middel van een sproeiboom
gebruikt, dient de registratie, zoals
aangegeven in het vorige lid, één
jaar te bewaren en deze op
verzoek aan de controlerend
ambtenaar over te leggen.

Artikel 4

1. Deze regeling treedt in werking
met ingang van de tweede dag na
dagtekening van de Staatscourant
waarin zij wordt geplaatst, en werkt
terug tot en met 1 februari 1995.
2. Zij vervalt met ingang van 1
januari 1998.

Artikel 5

Deze regeling wordt aangehaald
als: Vrijstellingsregeling gebruik
dierlijke meststoffen door middel
van een sproeiboom.

Deze regeling zal met toelichting in
de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 5 april 1995. De
Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en
Milieubeheer,
Margaretha de Boer.

Toelichting

Algemeen

In artikel 8b, derde lid, van het
Besluit gebruik dierlijke meststoffen
wordt verboden dierlijke mest te

gebruiken op grasland, tenzij de
dierlijke meststoffen emissie-arm
worden aangewend. Het gebruik
van de sproeiboom is in het Besluit
gebruik dierlijke meststoffen niet
aangewezen als een techniek voor
emissie-arme aanwending.
De Tweede Kamer heeft bij motie
19882, nr 46, van 13 oktober 1994
de regering verzocht om de
sproeiboom met ingang van 1
februari 1995 toe te staan. Met
deze vrijstellingsregeling wordt
beoogd uitvoering te geven aan
deze motie.

Aan de motie liggen twee
overwegingen ten grondslag. De
eerste overweging betreft de
problematiek van het emissie-arm
aanwenden van dierlijke
meststoffen in het voorjaar. In een
aantal gebieden is de bodem in het
vroege voorjaar weinig
draagkrachtig. Daar is het uitrijden
van mest in die periode niet goed
mogelijk. Verder wordt in de motie
overwogen dat de nu toegestane
technieken voor emissie-arme
aanwending vooral in de
weidevogelgebieden dubieuze
gevolgen kunnen hebben voor het
broedresultaat van de weidevogels.
De sproeiboom is een techniek
waarbij verdunde mest over het
land gesproeid wordt. De verdunde
mest wordt aangevoerd via een
slang. Die aanvoer vindt plaats
vanaf een vast punt. Op dat punt
worden mest en water gemengd. Er
is dus niet een (zware) tank nodig.
De sproeiboom is relatief licht,
heeft een grote werkbreedte en
sniijdt niet in de zode. De
benodigde trekkracht is hierdoor
beperkt tot het over het land slepen
van de sleepslang. Deze
combinatie van kenmerken maakt
de sproeiboom tot een geschikte
techniek om vroeg in het voorjaar,
op weinig draagkrachtige en
moeilijk berijdbare gronden, zoals
veengronden, mest uit te rijden.
Mede met het oog op die
omstandigheden is de
sleepvoetenmachine eerder, bij
Besluit van 6 december 1993

(Staatsblad 1994, 19), toegelaten als emissie-arme techniek. Er zijn echter signalen gekomen uit de praktijk dat de sleepvoetenmachine in die omstandigheden zijn beperkingen heeft.

Aangezien voor de verdunning van de mest grote hoeveelheden water nodig zijn, zal de sproeiboom alleen toegepast kunnen worden in gebieden waar oppervlaktewater ruimschoots voorradig is. Dat zal met name in de veenweidegebieden het geval zijn. Het wordt daarom niet nodig geacht om toepassing van de sproeiboom alleen toe te laten in specifiek aangewezen gebieden. Voor alle duidelijkheid wordt, zoals hierboven reeds aangegeven, opgemerkt dat de vrijstelling alleen betrekking heeft op grasland.

De sproeiboom is gebaseerd op het principe dat uit verdunde mest minder ammoniak vrijkomt dan uit onverdunde mest. Dat komt doordat de verdunning leidt tot een lagere concentratie van ammoniak en daarmee tot een lagere verdampingssnelheid.

De emissiereductie van de ammoniakuitstoot varieert bij gebruik van de sproeiboom tussen de 20% en de 80%. Andere toegestane technieken leveren hogere reductiepercentages op, variërend van 50-80 % voor de sleepvoetenmachine tot 90 % voor de mestinjectoren.

Een belangrijke factor bij de hoogte van de emissiereductie is de temperatuur. Met name daarom is er voor gekozen om gebruik van de sproeiboom slechts in de maanden februari, maart en april toe te staan en niet ook in de zomerperiode.

Verwacht wordt dat door beperking tot die maanden de emissiereductie gemiddeld hoger zal zijn dan 50%. De maanden februari, maart en april vormen tevens de periode waarin de problematiek met betrekking tot minder draagkrachtige grond het sterkst aanwezig is.

De broedperiode van de weidevogels strekt zich uit over de maand april en een gedeelte van de maand mei. Wanneer met de sproeiboom de dierlijke meststoffen vóór die periode, dus in februari en maart, gebruikt kunnen worden, zal dat een positief effect hebben op het broedresultaat van de

weidevogels. De toelating van de sproeiboom in de maand april is gebaseerd op de problematiek van de minder draagkrachtige grond. Ook in die maand kan het emissie-arme aanwenden van dierlijke meststoffen problemen opleveren. Voor wat betreft de mogelijke schade aan broedsels wijkt de sproeiboom, bij gebruik in de broedperiode, niet wezenlijk af van de reeds toegestane technieken voor emissie-arme aanwending.

Voor wat betreft controle en handhaving is er een duidelijk verschil tussen de sproeiboom en de reeds toegestane technieken voor emissie-arme aanwending in het Besluit gebruik dierlijke meststoffen. De toegestane technieken worden beschreven op basis van het resultaat dat de aanwending van dierlijke meststoffen oplevert. Daardoor kan volstaan worden met zichtcontrole. Voor de sproeiboom ligt dat anders. Deze techniek is gebaseerd op de verdunning van mest met water. Het is echter met het oog niet vast te stellen in hoeverre dierlijke meststoffen, die gebruikt zijn met de sproeiboom, verdund zijn met water.

Om de problemen met betrekking tot controle en handhaving zo goed mogelijk op te lossen is het noodzakelijk om de techniek nauwkeurig te omschrijven. Daarbij is essentieel dat er een meet- en regelsysteem wordt toegepast waarmee bewaakt kan worden dat de dierlijke meststoffen voldoende vermengd worden met water. Een dergelijk meet- en regelsysteem is te realiseren. Daarmee is echter nog geen voorziening getroffen om te garanderen dat dat systeem voldoende betrouwbaar en fraudebestendig is. Daarin zou via certificering kunnen worden voorzien. De technische eisen kunnen op die wijze nauwkeurig worden omschreven.

Voor de controle achteraf is het nodig dat op papier de volgende gegevens worden geregistreerd: de mengverhouding, datum en tijdstip van gebruik en de kadastrale gegevens van het perceel waarop dierlijke meststoffen door middel van de sproeiboom worden gebruikt.

Op basis van het bovenstaande is duidelijk dat voor emissiereductie, controle en handhaafbaarheid een verdere ontwikkeling van de sproeiboom nodig is. Naast de beperking qua periode (maanden februari, maart en april) is de vrijstelling daarom beperkt tot een proefperiode van drie jaar. In die periode kan bezien worden of de sproeiboom zich ontwikkelt tot een techniek die vergelijkbare emissiereductie-resultaten levert als de huidige toegestane technieken. Ook zal moeten blijken of (mogelijke) andere problemen, zoals in ieder geval de problemen bij controle en handhaving, kunnen worden opgelost. In dat geval kan de sproeiboom toegevoegd worden aan de methoden voor emissie-arme aanwending die in het Besluit gebruik dierlijke meststoffen aangewezen zijn. Het voortouw voor de verdere ontwikkeling van de sproeiboom, waaronder de regeling van certificering, ligt bij het (landbouw)bedrijfsleven. Ten slotte kan worden opgemerkt dat de sproeiboom inclusief meet- en regelsysteem een investering vergt die in dezelfde orde van grootte ligt als de andere toegestane technieken. Voor wat betreft de investering dient er uiteraard rekening mee te worden gehouden dat de toelating van de sproeiboom vooralsnog betrekking heeft op een periode van drie jaar.

Advies Technische commissie bodembescherming

De Technische commissie bodembescherming heeft op 20 januari 1995, kenmerk TCB S08(1995), advies uitgebracht over het ontwerp van deze regeling. In dat advies constateert de commissie dat het tot nu toe niet mogelijk is om met de sproeiboommethode de reductie van ammoniakemissie te bereiken die met erkende emissie-arme aanwendingstechnieken gehaald wordt. Verder meent de commissie dat er onzekerheid bestaat over de mogelijke extra afspoeling bij gebruik van de sproeiboom. De Technische commissie bodembescherming concludeert dat de sproeiboommethode niet voldoet aan de eisen die zijn gesteld aan emissie-arme

aanwendings technieken.

De sproeiboom levert, zoals de commissie constateert, inderdaad nog niet de gewenste emissiereductie op. Daarom wordt de sproeiboom slechts voor drie jaar toegestaan. In die periode kan een verdere ontwikkeling plaatsvinden. Bovendien wordt de sproeiboom alleen toegestaan in de maanden februari, maart en april en niet ook in de zomerperiode. De temperatuur is namelijk, zoals eerder aangegeven, van invloed op de reductie van ammoniakemissie.

De Werkgroep Richtlijnen

Emissie-arme

Mestaanwendings technieken (REM)

besteedt, in een bijlage bij haar advies d.d. 2 november 1994, kenmerk 944639, aandacht aan het afspoelings-risico. Afspoeling zal optreden wanneer de bergingscapaciteit van het maaiveld minder is dan de toegediende hoeveelheid verdunde mest.

Volgens de Werkgroep REM is het risico van toename van afspoelingsverliezen bij toediening van verdunde mest, in vergelijking met toediening van onverdunde mest, nauwelijks groter, omdat de mestgiften in het algemeen kleiner zijn dan de bergingscapaciteit van het maaiveld. Een extra risico bestaat wel wanneer het maaiveld reeds volledig verzadigd is, intensieve neerslag valt direct na toediening van verdunde mest, of het perceel sterk onder afschot ligt. Deze situaties kunnen zich in maanden februari, maart en april uiteraard voordoen.

Voorlopig acht ik het risico van extra afspoeling aanvaardbaar. Ook deze problematiek maakt duidelijk dat het gewenst is om de vrijstellingsregeling te beperken tot een periode van drie jaar. In die periode kan nader inzicht verkregen worden in het risico van extra afspoeling.

*De Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en
Milieubeheer,
Margaretha de Boer.*